

5. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

Την δεκαετία του 90 αναπτύχθηκαν στον διαδίκτυο χώροι και εργαλεία τα οποία διευκόλυναν τον σχηματισμό ψηφιακών κοινοτήτων. Τα εργαλεία αυτά ονομάστηκαν εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης. Η πρώτη αναγνωρίσιμη ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης ήταν το SixDegrees.com που εμφανίστηκε το 1997. Επέτρεπε την δημιουργία καταλόγων φίλων, την δημιουργία profiles, την πλοήγηση σε λίστες φίλων. Αργότερα εμφανίστηκε το Classmates.com.

Ενώ το SixDegrees προσέλκυσε εκατομμύρια χρηστών, απέτυχε να γίνει μια βιώσιμη επιχείρηση και, το 2000, η υπηρεσία έκλεισε. Από το 1997 ως το 2001, διάφορα εργαλεία άρχισαν να υποστηρίζουν ποικίλους συνδυασμούς από profiles όπως το AsianAvenue, BlackPlanet, και MiGente. Στη Σουηδία το σουηδικό κοινοτικό δίκτυο LunarStorm περιείχε το 2000, καταλόγους φίλων (Friends lists), guestbooks, και σελίδες ημερολογίων (D. Skog, 2007). Τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης υπάγονται στις τεχνολογίες Web 2.0, προωθούν τη συνεργασία και την επικοινωνία μεταξύ των χρηστών του Διαδικτύου. Είναι ένα Διαδίκτυο δεύτερης γενιάς που περιλαμβάνει τη συλλογή των νέων και βασισμένων στο WEB εργαλείων ανάδυσης, που είναι πολλές φορές δωρεάν, κοινωνικής φύσης, και ενθαρρύνουν τους χρήστες να εκφραστούν με τρόπους που είναι χρήσιμοι σε αυτούς.

Τα τελευταία χρόνια τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης έχουν αυξηθεί σημαντικά. Παραδείγματα τέτοιων ιστότοπων είναι τα παρακάτω:

www.myspace.com (eikona) Θεωρείται ότι σήμερα απαριθμεί 230εκ χρήστες

www.stumbleupon.com ιδανικό για να βρει κανείς άλλες ιστοσελίδες

www.deezer.com ιδανικό για να ακούει κανείς μουσική, αλλά και να δημιουργήσει κανείς το μουσικό του προφίλ

www.musicbrainz.org δημιουργεί μια μουσική κοινότητα

<http://360.yahoo.com> επιτρέπει την δημιουργία blog, άλμπουμ φωτογραφιών, επαφές μεταξύ φίλων

www.betobe.com διευκολύνει την δημιουργία φιλανθρωπικών δικτύων

και μη κερδοσκοπικών οργανισμών.

www.pokersocial.org διευκολύνει την δημιουργία κοινότητας φίλων του πόκερ

www.ning.com διευκολύνει την δημιουργία μια ιστοσελίδας κοινωνικής δικτύωσης

www.facebook.com μπορεί κανείς να βρει φίλους συγγενείς , συναδέλφους κ.τ.λ.

Το Facebook αποτελεί το πλέον διαδεδομένο και αγαπητό εργαλείο κοινωνικής δικτύωσης. Η λειτουργία του Facebook, άρχισε το 2004 στις ΗΠΑ και απευθυνόταν στην αρχή σε φοιτητές του Harvard. Κατασκευάστηκε από τον (23 ετών τότε) Mark Elliot Zuckerberg που σήμερα θεωρείται ο πιο νέος εκατομμυριούχος του κόσμου. Εξαπλώθηκε ταχύτατα στον υπόλοιπο κόσμο, και το 2006 απαριθμούσε πάνω απο 70.000.000 χρήστες στο κόσμο. Προκάτοχος του θεωρείται το MySpace, το οποίο απαριθμούσε στην αρχή περισσότερους χρήστες, όμως απευθύνεται σε διαφορετικό κοινό. Η λογική του Facebook, είναι η δημιουργία μιας κοινότητας με ομοειδή χαρακτηριστικά και ενδιαφέροντα. Διατηρεί μια σχολική ατμόσφαιρα, όπου η έννοια της φιλίας απλώνεται σ' ένα ευρύ πεδίο γνωριμιών. Η λογική του Facebook, στηρίζεται στην αντίληψη ότι ο φίλος του φίλου μπορεί να γίνει και δικός μου φίλος. Ξεκίνησε σαν μια δραστηριότητα των νέων, κυρίως την περίοδο της εφηβείας, σύντομα όμως εξαπλώθηκε και μεταξύ των ενηλίκων. Το κοινό του είναι περισσότερο φοιτητές και έφηβοι. Οι φίλοι μοιράζονται στιγμές από ταξίδια, από εξόδους σε πάρτι, η σε μπαρ, φωτογραφίες ή βίντεο από κοινές συναντήσεις, ανταλλάσσουν απόψεις. Παρέχει όλες τις σύγχρονες υπηρεσίες που παρέχουν οι σύγχρονες τεχνολογίες (συνομιλίες, ηλεκρ. ταχυδρομείο, SMS, for a κ.τ.λ)και επιπλέον μέσα από τις πολλαπλές διαδραστικές λειτουργίες που προσφέρει συνδράμει στην ενδυνάμωση της ιδέας της κοινότητας. Χάρη στο Facebook, βρέθηκαν φίλοι από την παιδική ηλικία, επανασυνδέθηκαν χαμένες σχέσεις από την σχολική, πανεπιστημιακή, επαγγελματική, οικογενειακή ζωή των ατόμων.

Μπορεί να παρομοιαστεί με το λεύκωμα που κυκλοφορούσε στις κοριτσιστικές παρέες την δεκαετία του 70. Στην πρόσφατη εκλογική εκστρατεία του Ομπαμα στις ΗΠΑ, αναδείχτηκε σε μοχλό επικοινωνίας μεταξύ των νέων και του υποψηφίου προέδρου. Η λογική του facebook, όπως το λέει και το όνομα του, σε αντίθεση με το MySpace είναι να είναι επώνυμο και θεσμικά αναγνωρίσιμο. Στο facebook περιμένουμε τους ανθρώπους να παρου-

σιάσουν τον εαυτό τους όπως είναι, την αλήθεια τους. Η κυρίαρχη λειτουργία του είναι να βοηθήσει τους χρήστες να συνδεθούν με όσους γνωρίζονται και να επεκτείνουν την σύνδεση και με όσους δεν γνωρίζονται, εμποδίζοντας την πρόσβαση σε όσους δεν επιθυμούν.

Πολλοί υποστηρίζουν ότι οι κοινότητες που κτίζονται μέσα από τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης, εν προκειμένω στο facebook, είναι ψηφιακές κοινότητες και δεν έχουν καμία σχέση με τις πραγματικές κοινότητες. Ο διαδικτυακός κόσμος δεν είναι μονολιθικός και η δικτυακή αυτοπροβολή ποικίλει ανάλογα με τη φύση του περιβάλλοντος. Το «*παιζιμο ρόλων*» στην διαδικτυακή επικοινωνία είναι σύνηθες φαινόμενο. Η έρευνα έδειξε ότι τα άτομα με κάποιες φυσικές αναπηρίες (πχ στιγματισμένα ή με πρόβλημα στην ομιλία ή ντροπαλά) που δεν μπορούν να ξεπεράσουν τις δυσκολίες με την κατά πρόσωπο επικοινωνία βοηθούνται με τις on line επικοινωνίες και με τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης (Mc Kenna & others, 2002). Τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης βοηθούν το άτομο να αναπτύξει την αυτοεκτίμησή του, να κτίσει μια νέα ταχύτητα που πολλοί την ονομάζουν ψηφιακή ταυτότητα. Το facebook εξασφαλίζει την ιδιωτικότητα, διότι ο χρήστης μπορεί να επιλέγει σε ποιόν θέλει να στείλει τις πληροφορίες και ποιόν θα αποκλείσει.

Στα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης υπάγονται και **τα fora** συζητήσεων, τα οποία είναι χώροι συζήτησης που δημιουργήθηκαν στο διαδίκτυο από κάποιον χρήστη με αφορμή κάποιο θέμα. Στα **fora** μπορούν να συμμετέχουν οι απλοί ανώνυμοι επισκέπτες, οι επισκέπτες που υπογράφουν επώνυμα ή με ψευδώνυμο, πράγμα που διευκολύνει την συζήτηση. Υπάρχουν ιστοσελίδες που μπορεί κανείς να δημιουργήσει εύκολα ένα forum συζήτησης, όπως για παράδειγμα το πρόγραμμα phpBB που προσφέρει η Google

Το blog επίσης είναι ένα εργαλείο κοινωνικής δικτύωσης. Η λέξη προέρχεται από το weblog, ιδρύθηκε στο S. Francisco των ΗΠΑ το 1999 και το 2002 αγοράστηκε από την Google. Έκτοτε παρέχεται δωρεάν από την Google. Ουσιαστικά πρόκειται για μια ιστοσελίδα προσωπική, στην οποία μπορούν να παρεμβαίνουν πολλοί επισκέπτες και να αντιδρούν σε όσα γράφει ο χρήστης. Εξαπλώθηκε το 2004 και έχει μεγάλη επιτυχία στον επαγγελματικό κόσμο και στον κόσμο της διάνοησης. Σήμερα οι bloggers έχουν συγκροτήσει την δική τους ψηφιακή κοινότητα, η οποία παρουσιάζει μια σημαντική κινητικότητα και δραστηριότητα στο χώρο του διαδικτύου και παρεμβαίνει σε ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία. Είναι και το **blog** ένα

νέο μέσο επικοινωνίας, με το οποίο οι πλοηγοί γίνονται σχολιαστές, συγγραφείς, αναγνώστες. Το **blog** δίνει την ευκαιρία στους χρήστες να εκφραστούν ελεύθερα, να ανοίξουν μια συζήτηση και να ανταλλάξουν ιδέες. Από απλοί καταναλωτές-αναγνώστες, οι χρήστες μπορούν να γίνουν παραγωγοί-συγγραφείς. Ο χρήστης αισθάνεται δημιουργός και ενεργός διότι γράφει, σχολιάζει, διαβάζει μέσα σε μια κοινότητα, η οποία επικοινωνεί με το ίδιο τρόπο. Σημαντικά γεγονότα που συνέβησαν στον κόσμο όπως η 11η Σεπτεμβρίου 2001 ή το Τσουνάμι (tsunamihelp.blogspot.com) στην Ασία κινητοποίησαν τους bloggers για την άμεση μετάδοση πληροφοριών που αφορούσαν τους πληγέντες. Ένας σημαντικός αριθμός ιστοσελίδων στο διαδίκτυο δίνει την δυνατότητα δημιουργίας **blog**, όπως για παράδειγμα το www.skyblog.com που απευθύνεται κυρίως σε νέους ή το www.wordpress.org το οποίο το χρησιμοποιούν κυρίως επαγγελματίες. Σύμφωνα με την εταιρεία Perseus (www.perseus.com/blogsurvey) ο αριθμός των bloggers παρουσιάζει σημαντική αύξηση χρόνο με τον χρόνο στον κόσμο, κυρίως μεταξύ των νέων, όπως δείχνει ο παρακάτω πίνακας.

Ηλικία	Αριθμός blog	%
10-12	55000	1.3 %
13-19	2.120.000	51.5%
20-29	1.630.000	39.6 %
30-39	241.000	5.8%
40-49	41.700	1%
50-59	18.500	0.4%
60-69	13.900	0.3%
σύνολο	4.120.000	100%

Πηγή :www.perseus.com/blogsurvey

Το **blog** είναι μια προέκταση της ταυτότητας του blogger, αλλά και ένας χώρος όπου αναπτύσσονται σχέσεις ανάμεσα στον blogger και τους αναγνώστες τους. Η ποιότητα του **blog** αντανακλά την φαντασία, την δημιουργικότητα, την δραστηριότητα, την διαδραστικότητα του blogger. Το να δημιουργήσει ένα αριθμό αναγνωστών με τους οποίους ανταλλάσσει απόψεις

και να απαντά στα σχόλια τους, σημαίνει ότι αισθάνεται την ανάγκη να επικοινωνήσει και να δημιουργήσει σχέσεις με μια ομάδα ανθρώπων που έχει τα ίδια ενδιαφέροντα με αυτόν. Υπάρχουν περιπτώσεις που οι bloggers εμφανίζονται ανώνυμα ή με ψευδώνυμα. Αυτές οι ομάδες των bloggers συνήθως είναι ευκαιριακές και δεν κρατούν μεγάλο χρονικό διάστημα. Το **blog** όπως και το **facebook** είναι κάτι πολύ προσωπικό, έχει μια σταθερή διεύθυνση και αυτό είναι που το κάνει να ξεχωρίζει από τα fora συζήτησης ή τα MSN

Τα blog παίζουν συχνά το ρόλο της αντιεξουσίας (οποιασδήποτε μορφής πολιτικής, ΜΜΕ κ.τ.λ) Κλασικό παράδειγμα είναι το RATHERGATE στις ΗΠΑ. Ο γνωστός παρουσιαστής ειδήσεων του καναλιού CBS Dan Rather παρουσίασε ντοκουμέντα που αφορούσαν την στρατιωτική θητεία το G. Bush στην εθνική φρουρά. Οι bloggers κινητοποιήθηκαν και απέδειξαν ότι τα ντοκουμέντα ήταν ψεύτικα με αποτέλεσμα ο παρουσιαστής να ζητήσει δημόσια συγγνώμη. Στην πολιτική δημιουργούν πλέον μια κοινότητα έλεγχου και εγγύησης της δημοκρατίας. Τελευταία εμφανίστηκε στο χώρο των εργαλείων κοινωνικής δικτύωσης, το twitter. Είναι ουσιαστικά μια υπηρεσία μικρομπλογκινγκ μέσω του οποίου, οι χρήστες μπορούν να διαβάζουν και να στέλνουν μηνύματα μέχρι 140 χαρακτήρων. Τα μηνύματα αυτά ονομάζονται tweets και αποστέλλονται ταυτόχρονα σε πολλούς παραλήπτες. Έτσι αν κάποιος δεν θέλει κάτι να γίνει γνωστό σε κάποιους από τους εμπλεκόμενους είναι προτιμότερο να μην στείλει το μήνυμα . Σήμερα το twitter απαριθμεί 9εκ. χρήστες ενώ το facebook 400εκ χρήστες.

Τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης έχουν εισβάλλει στην ζωή των νέων και παρουσιάζουν μια δυναμική που χρήζει ιδιαίτερης μελέτης. Η εκπαίδευση αλλά και ο εκπαιδευτικός σήμερα είναι διστακτικοί απέναντι στις χρήσεις των εργαλείων κοινωνικής δικτύωσης κυρίως διότι δεν τα γνωρίζουν.(βλ Thomson Publishing, 2007)Το Φεβρουάριο του 2010 μαθήτριά μιας περιοχής των Χανίων απεβλήθη από το σχολείο της διότι διατηρούσε ομάδα στο facebook με το τίτλο *» μισώ την διευθύντρια»*. Το γεγονός προκάλεσε αναστάτωση στην εκπαιδευτική κοινότητα, πολλές συζητήσεις, αλλά και παρέμβαση του Υπουργείου Παιδείας. Το διαδίκτυο είναι ένα απέραντο παζάρι το οποίο απαιτεί γνώση των κανόνων λειτουργίας. Απαιτεί αυτορρύθμιση από όλες τις ηλικίες. Κατ' επέκταση και στα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης οφείλουμε να βάλουμε όρια και να τα χρησιμοποιούμε δημιουργικά. Αυτό σημαίνει γονείς, δάσκαλοι και νέοι συνεργάζονται χρησιμοποιώντας τα ερ-

γαλεία κοινωνικής δικτύωσης δημιουργώντας συνεκτικές ομάδες δράσης μέσα στο σχολείο αλλά και στην κοινωνία .